

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄

2014

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ένα **σημαντικό** πρόβλημα του καιρού μας είναι η μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας, ιδίως των νέων. Σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στην έλλειψη υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος, στην **απουσία** διαπαιδαγώγησης και παραδείγματος που να εμπνέει πίστη στις ηθικές αξίες και να τους δίνει υγιείς στόχους και ιδανικά, στην ανεργία, στη χρήση ναρκωτικών και στην έκθεση σε μια υποκουλτούρα βίας, μέσα από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. [...]1

Η αύξηση της εγκληματικότητας και παραβατικότητας των νέων έχει επιβεβαιωθεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως μαρτυρούν στοιχεία στατιστικών ερευνών και μελετών.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού στο περιοδικό *Time* χαρακτηριστικά αναφέρεται: «[...] Πρέπει να αναρωτηθούμε τι θα κάνουμε εμείς η **ενήλικη** κοινότητα; Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει “να πουλάει βία” στα παιδιά. Ναι, η βιομηχανία όπλων πρέπει να **σταματήσει** ν’ αγωνίζεται να κάνει τα όπλα προσιτά σε όλους. Ναι, οι πολιτικοί χρειάζεται να δουν αυτά τα θέματα με μία ειλικρινή και διακομματική προσπάθεια και όχι απλά ως μέσα αντιπαράθεσης στις κομματικές εκστρατείες. Και ναι, τα ΜΜΕ πρέπει να κάνουν περισσότερα από το να χρησιμοποιούν τις τραγωδίες για εντυπωσιακούς τίτλους. Αλλά και τι μερίδιο ευθύνης θ’ αναλάβουμε εμείς τα άτομα;»

Κοινωνιολόγοι και ψυχολόγοι καλούνται να ερμηνεύσουν το φαινόμενο αναζητώντας τα αίτια της εγκληματικότητας. [...] Γάλλοι κοινωνιολόγοι που ερεύνησαν το πρόβλημα της βίας στα σχολεία, επισημαίνουν ότι η λύση πρέπει ν’ αναζητηθεί στην «αποκατάσταση της λειτουργίας των θεσμών» και όχι τόσο στα μέτρα επιτήρησης. Βασικές αιτίες θεωρούνται: τα οικονομικά προβλήματα, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η **ανασφάλεια** στον τομέα της εργασίας και οι ολοένα διογκούμενες ανισότητες.

1 Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

Ιωάννης Π. Τσαχαγέας, 2006, «*Η ανθρωπότητα σε κρίση θεσμών και αξιών*», Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει “να πουλάει βία” στα παιδιά».

Μονάδες 10

B2. α. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Ένα σημαντικό ... τηλεόραση» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μον. 4)

β. Να γράψετε τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου.

(Μον. 6)

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σημαντικό, απουσία, ενήλικη, σταματήσει, ανασφάλεια.**

(Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: πίστη, στόχος, αναφέρεται, μερίδιο, ερμηνεύσουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης (εισαγωγικά) στις παρακάτω περιπτώσεις:

- «Πρέπει να αναρωτηθούμε ... εμείς τα άτομα;»,
- «να πουλάει βία».

(Μον. 2)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία έκφραση με μεταφορική σημασία.

(Μον. 3)

Μονάδες 5

Γ1. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναφέρετε μορφές ενδοσχολικής βίας που γνωρίζετε και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

- A.** Ο Ι. Π. Τσαχαγέας αναφέρεται στη νεανική παραβατικότητα, παραθέτοντας τις αιτίες και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού. Αρχικά, υποστηρίζει ότι τόσο η οικογένεια, ως ένα μη υγιές πρότυπο αγωγής, όσο και τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της εποχής, σε συνδυασμό με τα Μ.Μ.Ε, οδηγούν στην αύξηση της νεανικής εγκληματικότητας. Μνημονεύοντας στατιστικές μελέτες που επιβεβαιώνουν την άποψη αυτή, χρεώνει στα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα αλλά και σε κάθε άτομο ξεχωριστά την ευθύνη για την αύξηση της βίας στους νέους. Τέλος, καταγράφει την προσπάθεια των κοινωνικών επιστημόνων να δώσουν λύση στο πρόβλημα αυτό, οι οποίοι αναδεικνύουν τον ρόλο των θεσμικών φορέων.
- B.1** Τα κρούσματα βίας μεταξύ των νέων καθημερινά αυξάνονται. Το φαινόμενο αποδίδεται μεταξύ άλλων στα μουσικά τους ακούσματα, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κυρίως στο διαδίκτυο, και τον κινηματογράφο, παράγοντες από τους οποίους επηρεάζονται άμεσα. Τα μηνύματα, όμως, που εισπράττουν, διαπλάθουν αρνητικά το χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους, οδηγώντας τους σε βίαιες συμπεριφορές που ταυτίζονται με αυτές των προτύπων της βιομηχανικής ψυχαγωγίας. Για αυτό, λοιπόν, προτεραιότητα των φορέων ψυχαγωγίας θα πρέπει να είναι η καλλιέργεια ανθρωπιστικών αξιών και ιδανικών, ώστε η προσωπικότητα του νέου να διανθίζεται από πνευματικές και ψυχικές αρετές.
- B2. α.** Η παράγραφος αναπτύσσεται με **αίτιο-αποτέλεσμα**.
Αίτια: «έλλειψη υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος ... από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση»
Αποτέλεσμα: «η μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας, ιδίως των νέων»
- β.** Θεματική περίοδος: «Ένα σημαντικό πρόβλημα ... ιδίως των νέων»
Λεπτομέρειες / Σχόλια: «Σε σημαντικό βαθμό ... και την τηλεόραση»
Κατακλείδα: Δεν υπάρχει
- B3. α.** Σημαντικό ≠ ασήμαντο
Απουσία ≠ παρουσία
Ενήλικη ≠ ανήλικη
Σταματήσει ≠ ξεκινήσει
Ανασφάλεια ≠ ασφάλεια
- β.** Πίστη = εμπιστοσύνη
Στόχους = σκοπούς
Αναφέρεται = παρατίθεται, λέγεται
Μερίδιο = μέρος, ποσοστό
Ερμηνεύσουν = εξηγήσουν
- B4. α.** «Πρέπει να αναρωτηθούμε ... εμείς τα άτομα;»: Αυτούσια μεταφορά λόγων / χωρίου.
«να πουλάει βία»: Μεταφορά

- β. «Ναι, η βιομηχανία όπλων πρέπει να σταματήσει να αγωνίζεται να κάνει τα όπλα προσιτά σε όλους»

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου

Ύφος: σοβαρό

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναισθημα

Τίτλος: «Σχολείο: ένα αντίδοτο στη Βία!»

Πρόλογος:

Αφόρμηση από κάποιο γεγονός ενδοσχολικής βίας που σημειώθηκε στο σχολείο ή από κάποιο άλλο ακραίο περιστατικό παραβατικής συμπεριφοράς που ήρθε στο φως της δημοσιότητας. Προβληματισμός για αυτά τα φαινόμενα.

Α' ερώτημα: μορφές ενδοσχολικής βίας

Σωματική:

- Μεμονωμένα περιστατικά σωματικής ή σεξουαλικής βίας σε βάρος αδύναμων μαθητών με σκοπό είτε τη μείωση – απαξίωσή τους είτε την αφαίρεση χρημάτων, ενδυμάτων, κινητών τηλεφώνων κ.α. Καταστροφή προσωπικών αντικειμένων.
- Συγκρότηση ομάδων που συμπεριφέρονται βίαια (bullying) εναντίον συμμαθητών τους με μαθησιακές ή κινητικές δυσκολίες ή εναντίον μαθητών με διαφορετικά εξωτερικά χαρακτηριστικά π.χ. εμφάνιση, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, προέλευσης.

Λεκτική – ψυχολογική:

- Υπονούμενα ή συκοφαντίες, απειλές και εκβιασμοί.
- Απαξιώτικοί χαρακτηρισμοί
- Υβρεις – παρατσούκλια.
- Αποκάλυψη στοιχείων που εκμυστηρεύεται ένας μαθητής σε άλλον.
- Στέρηση φίλων, απομόνωση – αποκλεισμός από το παιχνίδι, τις παρέες.

Ηλεκτρονική:

- Φωτογράφιση – βιντεοσκόπηση διαφόρων επεισοδίων μεταξύ μαθητών ή ιδιωτικών στιγμών, συνήθως μέσω κινητού τηλεφώνου και παράλληλη διοχέτευση του υλικού στο Διαδίκτυο.
- Προσβλητικά σημειώματα, απειλές σε σελίδες κοινωνικής δικτύωσης μέσω ψεύτικης ταυτότητας (προφίλ).

Μεταβατική πρόταση: ιδιαίτερα ανησυχητικά περιστατικά εκδηλώνονται στα ελληνικά σχολεία, γι' αυτό το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας χρήζει άμεσης αντιμετώπισης.

Β' ερώτημα: τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου.

Ατομικό Επίπεδο:

- Αυτομόρφωση, αυτοκριτική
- Καταδίκη – καταγγελία φαινομένων βίας, καθώς η συγκάλυψη ισοδυναμεί με συνενοχή.
- Αποκάλυψη βίαιων περιστατικών στον οικογενειακό περίγυρο και στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Φορείς Παιδείας:

- Καλλιέργεια ανθρωπιστικών ιδεωδών στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Σεβασμός στο διαφορετικό και ανάδειξη του διαλόγου ως μέσου επίλυσης των διαφορών.
- Ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των καθηγητών και των μαθητών και αναζήτηση από κοινού λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές.
- Επένδρωση των σχολείων με ψυχολόγους – κοινωνικούς λειτουργούς, που με την επιστημονική τους κατάρτιση θα προλαμβάνουν αλλά και θα θεραπεύουν φαινόμενα ενδοσχολικής βίας.
- Επισκέψεις σε Κέντρα Απεξάρτησης, Σωφρονιστικά Ιδρύματα Ανηλίκων, Κέντρα Φιλοξενίας Κακοποιημένων Παιδιών, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μαθητών.
- Ανάληψη εθελοντικών δράσεων σε επίπεδο σχολικών κοινοτήτων, με σκοπό την καλλιέργεια της ομαδικότητας και της συνεργασίας.

Σε κοινωνικό επίπεδο:

- Προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων που θα αναδεικνύουν και θα κατηρριάζουν το πρόβλημα
- Δραστηριοποίηση των πνευματικών ταγών, οι οποίοι οφείλουν να συνδράμουν στην αντιμετώπιση των φαινομένων.
- Διαργάνωση ημερίδων σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις οποίες θα συμμετέχουν εξειδικευμένοι ομιλητές αναγνωρισμένου κύρους όχι μόνο με θέμα την ενδοσχολική βία αλλά και με θέματα που απασχολούν τους νέους σήμερα και άπτονται των ενδιαφερόντων τους, όπως χρήση ναρκωτικών, Διαδίκτυο, προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις.
- Νομοθετικό πλαίσιο που θα εφαρμόζεται στην κατεύθυνση της πρόληψης και όχι του κολασμού.

Επίλογος: ευχή να περιοριστούν τα φαινόμενα ενδοσχολικής βίας, και προτροπή στους συμμαθητές να καταγγέλλουν περιστατικά που έχουν υποπέσει στην αντίληψή τους.

* Η ανάπτυξη του θέματος είναι ενδεικτική. Προφανώς οι μαθητές δεν είναι υποχρεωμένοι να αναπτύξουν το κείμενό τους στο εύρος των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται εδώ.